

κομῆτον, τοὺς δὲ δευτέρους καὶ τοὺς συνεργοὺς αὐτῶν νὰ τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς ἐκπληροῦσα οὕτω καθήκον ἐπιβαλλόμενον αὐτῇ παρὰ τῶν νόμων τῆς πολιτείας ἧς ἐτάχθη φρουρός.

ΑΡΓΙΑ

Τὴν ἀργίαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐτιμῶρουν αὐστηρῶς, διὰ τοῦτο καὶ τὴν κατηγορίαν ὠνόμαζον Ἀργίας Γραφήν. Ἀλλήμονες καὶ ἀργοὶ κατεδιώκοντο ἐν Ἀθήναις ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων· ἦν δὲ πᾶς τις ὑπόχρεως ν' ἀποδείξῃ ὅθεν βιοί (Ἡροδ. Β. 177)· κατὰ μὲν τινὰς καὶ ὁ Δράκων αὐτὸς εἶχε θέσει νόμους κατὰ τῆς ἀργίας, κατ' ἄλλους δὲ ὁ Σόλων λαβὼν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων τὸν νόμον τοῦτον εἰσήγαγεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, κατ' ἄλλους πάλιν ὁ Πεισίστρατος πρῶτος ἔθηκε νόμον τοιοῦτον ἐν Ἀθήναις (Πλουτ. σελ. 31). Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ὅστις ἀργίας νόμος ὠνόμαζετο, οἱ πένητες πάντες ὤφειλον ν' ἀποδείξωσιν ὅτι μετῆρχοντο ἐντιμὸν τι ἐπάγγελμα, ἐξ οὗ ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν (Ἰσοκρ. ἀρειοπαγ. 17). Ἐάν τις ἐζημίω τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ἀργίας τοῦ εἰσῆγετο εἰς δίκην ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος ἐπωνύμου, οὐ μόνον ὑπὸ μέλους τινὸς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὁποιοῦδήποτε πολίτου (Δημοσθ. κ. Εὐβουλ. σελ. 1308). Ὅτε ὁ Ἀρειος Πάγος εἶχεν ἔτι πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ὁ ἀρχὼν εἰσῆγε τὴν κατηγορίαν εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο. Ὁ κατὰ πρῶτον ἐπ' ἀργία κατηγορούμενος ἐτιμωρεῖτο διὰ ζημίας (Πολυδ. Η. 42). Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Δράκοντος κατεδικάζετο εἰς ἀτιμίαν καὶ ὁ ἅπαξ ἀργίας ἔνοχος κρινόμενος (Πλουτ. ἀπετ.) Ὁ νόμος οὗτος ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος τάξαντος ἀτιμίαν ἐπὶ τῷ τρις ἐπὶ ἀργία καταδεδικασμένῳ.

Ἐπειδὴ εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον ἦν διαπεπισμένη ἡ καθόλου ἐπιτήρησις τῆς διαγωγῆς τῶν πολιτῶν, ἡδύνατο νὰ ἐπεμδαίνῃ καὶ εἰς τὰ τῆς ἀργίας, καὶ ἂν δὲν εἰσῆγέ τις εἰς αὐτὸν κατηγορίαν κατὰ ἐνόχου. Ὁ Αἰλιανὸς ἀναφέρει (11 ἱστ. Δ. Ι.) ὅτι παρόμοιος νόμος ὑπῆρχε καὶ εἰς τὰς Σάρδεϊς.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΠΥΛΑΣ ΤΗΣ ΜΕΚΚΑΣ

Ἐάν τὸ δέκατον τῶν ὄσων περὶ τῆς Μέκκας λέγονται ἦσαν ἀληθῆ, ἡ «Μήτηρ τῶν πόλεων», θὰ ἤξιζε τὸν κόπον ἐπισκέψεως καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπωτάτης τῆς γῆς γωνίας, μεθ' ὅλην τὴν ἀθλιότητα τῶν μέσων πρὸς οἰκισιν τὰ ὁποῖα θὰ εὕρισκε τις ἀφικνούμενος ἐκεῖ. Τὸ κέντρον τὸ ἐπισύρον μᾶλλον τὴν περιέργειαν εἶναι τὸ Βεῖτ Οὐλλάχ, ἢ τὸ Μέγα Τζαμίον, τὸ μόνον δημόσιον ἐν τῇ πόλει οἰκοδόμημα, δυνάμενον νὰ χωρήσῃ ἐν αὐτῷ 35,000 ἀνθρώπων· ὁ δὲ πυρὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς λατρείας ἐντὸς τοῦ Τζαμίου εἶναι ἡ Καάβα, ἐπίμηκες λίθινον οἰκοδόμημα, 36—40

ποδῶν ὕψους, 18 βημάτων μήκους, καὶ 14 πλάτους. Ὁ ἀληθὴς μωαμεθανὸς, ἐὰν Τοῦρκος, Ἀραβὶ, Ἀφγανὸς, Πέρσης ἢ Ἰνδὸς ἢ οὗτος, πιστεύει ὅτι καλύπτει αὕτη τὸ μέρος ἐφ' οὗ ὁ Ἀδάμ ἐτέλεσε τὴν πρώτην τῆς λατρείας πράξιν μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ἑδέμ ἐξῶσιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἡ ἐκ μετανοίας πρώτη αὕτη αὐτοῦ προσευχή, ἐγένετο ἐντὸς σκηνῆς ἐπὶ τούτῳ σταλείσης πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Καθόσον αἱ σκηναὶ δὲν εἶναι διαρκεῖς ἢ σταθεραὶ, ὁ Σῆθ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἤγειρε στερεώτερον οἰκοδόμημα, βραδύτερον δὲ ὁ Ἀβραάμ καὶ Ἰωσήφ εἰσάγονται ὅπως τελέσωσι ἔργα τινὰ τεχνίτου σχετικῶς πρὸς τὴν Καάβαν. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου πυρῆνος ὑπάρχει, ἵνα εἰπώμεν οὕτω, σπῆρος ἔτι ἱερώτερος — ἡ περίφημος μέλαινα λίθος, περὶ ἣν κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν χιλιάδες προσκυνητῶν συνωθοῦνται βιαίως νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ὠθοῦμενοι, ἀγκωνιζόμενοι, ὑβρίζοντες ἀλλήλους, ὅπως δυνηθῶσι νὰ ψαύσωσι μόνον, ἢ ὅπερ θερμότερον ποθοῦσιν, ἀσπασθῶσιν αὐτήν. Οἱ Μωαμεθανοὶ κηρύττουσιν ὅτι ἔλαβε τὸ χρῶμα τῆς ἐκ τῶν ἀπείρων ἀσπασμῶν τοὺς ὁποίους ἔλαβε, ἀλλ' ὁ Barchhardt ἐβεβαίωσε ὅτι ἦτο ἡ φαιστιώδους καταγωγῆς, ἐνῶ ὁ Burton, ὁ γνωστότατος ἀγγλὸς περιηγητὴς, ὅστις μετέβη ἐκεῖ μεταμφιεσμένος προσκυνητῆς, καὶ παρετήρησεν αὐτήν ἐκ τοῦ πλησίον ἐνῶ προσεκύνει αὐτήν ταπεινῶς (ὡς οἱ συνάδελφοι αὐτῷ προσκυνηταὶ ἐνόμιζον) ἐξῆλθε πεπεισμένος ὅτι ἡ ἀγία αὕτη λίθος ἦτο ἀερόλιθος. Ἡ Καάβα ὡς τῶρα ἔχει, ἐκτίσθη τὸ 1627, ἀκριβῶς χίλια ἔτη μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Μέκκας ὑπὸ τοῦ προφήτου.

Πᾶς ἀληθὴς μωαμεθανὸς ἀποφασίζει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Μέκκαν πρὶν ἢ ἀποθάνῃ, καὶ ὅστις δῆποτε δὲν κατέχεται ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου πάθους χαρακτηρίζεται ὑπὸ «τῶν πιστῶν» ὡς ἐβραῖος ἢ χριστιανὸς — χαρακτηρισμοὶ οὗτοι, οἵτινες, περιάπτουσι τὴν ἐσχάτην περιφρόνησιν. Τὸ θέρος карабания διασχίζουν τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν τοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου, εἰς τινὰ δ' ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς πόλεως ἕκαστος προσκυνητῆς ὀφίσταται τὴν τελετὴν τοῦ *Ἐλ-Ἰχράμ* — ἥτοι, ἐν τινι μυσάτ, ἡ ὀρισμένῳ σημείῳ, πρέπει ν' ἀπορρίψῃ τὴν συνήθη αὐτοῦ περιβολὴν καὶ νὰ ἐνδυθῇ τὸ λευκὸν ἐνδύμα τοῦ χατζῆ ἢ τοῦ προσκυνητοῦ. Κατὰ πρῶτον ξυρίζεται κατὰ τὴν κεφαλὴν, κόπτει τοὺς ὀνυχὰς του, καὶ στρίφει τοὺς μύστακας· εἴτα λούεται, καὶ ἀλείφεται με ἀρωματικὸν ὑγρὸν. Τὸ ἐνδύμα εἶναι ἀπλοῦν συνιστάμενον ἐκ δύο νέων λευκῶν ὀθονῶν ἢ μάκτρων — ὡς τινες ταῦτα καλοῦσι — ἕκαστον ἐξ ποδῶν μήκους καὶ τριῶν καὶ ἡμίσεως πλάτους, καὶ κεκοσμημένον δι' ἐρυθρῶν ταιγιῶν καὶ κροσσῶν. Τὸ ἱζάρ ἢ ὑπενδύτης, περιβάλλει τὸ στέρνον· τὸ δὲ ἐπικάλυμμα καλούμενον *ρίδα*, ῥίπτεται ἐπὶ τῆς ράχους καὶ στερεοῦται διὰ κόμβου εἰς τὸ δεξιὸν πλευρὸν, ἀφίνον τὸν βραχίονα καὶ τὸν ὤμον γυμνά. Τελειωθείσης τῆς διακοσμήσεως ταύτης, τὰ πρόσωπα τῶν προσκυνητῶν στρέφονται πρὸς τὴν Μέκκαν ἕκαστος δ' ἐπιτάσσεται νὰ ἐκφωνήσῃ τὴν ἐ-

ξῆς προσευχῇ. — «Ἀφιεῶ τὴν προσκύνῃσιν ταύτην εἰς τὸν παντοδύναμον Ἀλλάχ.» Συνοδεύεται δὲ αὕτη δι' ἑτέρας προσευχῆς, τὴν ὁποίαν ἐκφωνεῖ ὁ προσκυνητὴς χωρὶς νὰ ἐγερθῇ ἐκ τοῦ καθίσματος αὐτοῦ· εἴτα δὲ οἱ ὅμιλοι ἐκφωνοῦσι τὸ ἰδιαίτερον ἄσμα τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ λέξεως, Α α μ π ὺ κ (Ἰδοὺ εἰμί) :

«Ἰδοὺ εἰμί, ὦ Οὐλλάχ ἰδοὺ εἰμί — οὐδένα ἔχεις ὅμοιον ἰδοὺ εἰμί—ἀληθῶς ὁ αἶνος καὶ ἡ εὐλογία εἰσὶ σὰ καὶ αὐτὴ ἡ βασιλεία· δὲν ἔχεις ὅμοιον, ἰδοὺ εἰμί». — Καθ' ὅλον τὸν δρόμον ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἡ λέξις Ααμπαὺκ ἐκχύνεται ἀπὸ τοῦ λάρυγγος τῶν καθαγιασθέντων προσκυνητῶν, ὅταν δ' ἐπὶ τέλους ἡ πόλις ἀποκαλυφθῇ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, ὁ ἀὴρ πληροῦται ἐκ τῆς σφοδρᾶς αὐτῶν ἐκφωνήσεως τοῦ ἄσματος. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ—ἦτοι τοῦ ἱεροῦ χώρου τοῦ περὶ τὴν Μέκκαν, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου προσκυνητῆς καὶ ἔμπορος ἐπίσης ὑποχρεοῦνται νὰ φέρωσι τὸ ἱερὸν λευκὸν ἔνδυμα—ἐπικρατοῦσιν αὐστηροὶ περὶ τὴν βίωσιν κανόνες, πᾶσα παράβασις τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἐξιλεοῦται διὰ τῆς θυσίας ἐνὸς προβάτου· τινὲς τῶν παρὰγγελίων τούτων καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὅψιν καὶ παρὰ τῶν χριστιανῶν. Πλὴν τῆς ἀγνότητος περὶ τὴν διαγωγὴν, σεβασμὸς πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ζώων σπουδαίως ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν προσκυνητῶν· ῥητῶς ἀπαγορεύεται αὐτοῖς νὰ διατράττωσι πτηνὰ ἢ νὰ βάλλωσι κατ' αὐτῶν διὰ πυροβόλου, πᾶσα δὲ βλάβη προξενουμένη εἰς τε τὰς φυτείας καὶ τὰ δένδρα τίθησι τὸν διαπράττοντα ὑπὸ τὴν κατάραν τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ ἀποκοπὴ τῶν ὀνύχων, τὸ ξύρισμα καὶ τὰ παρόμοια θεωροῦνται ὡς βέβηλοι πράξεις.

«Καὶ αἱ γυναῖκες μεταβαίνουσαι εἰς προσκύνῃσιν ὑποχρεοῦνται νὰ φορῶσι ἴδιον ἔνδυμα ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, τοῦτο δὲ, ὡς καὶ ἡ ἑλλειψὶς σεβασμοῦ ἥτις χαρακτηρίζει πολλοὺς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος προσκυνητῶν ἐκ τῆς συνοδείας ἡμῶν ἔλαβον τὸ ἰχρᾶμ συγχρόνως μὲ ἡμᾶς. Ἐφάνησαν ἐνδεδυμένοι μὲ λευκά φορέματα καὶ ἡλλαξαν τὸ λ. ἱ. ζ. α. ν, τὸ λεπτὸν ἐκεῖνο ἐκ μουσλίνας κάλυμμα τὸ ὁποῖον σκέπει χωρὶς νὰ κρύπτῃ τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου, ἀντὶ χονδροειδοῦς προσωπίδος κατεσκευασμένης ἐκ φύλλων φοινίκων, μὲ δύο ὁπᾶς ὅπως βλέπωσι. Δὲν ἠδυνήθη παρὰ νὰ γελάσω ὅταν τὰ παράδοξα ἐκεῖνα πρόσωπα ἐφάνησαν ἐνώπιόν μου, κρίνων δὲ ἐκ τῆς σαλεύσεως τῶν ὤμων των, καὶ αὐταὶ οὐδόλως ἔμειναν ἀμέτοχοι τῆς θυμηδίας ταύτης.»

Πλησιάζοντα εἰς τὴν Μέκκαν τὰ καραβάνια αἰποτε προσβάλλονται ὑπὸ συμμοριῶν ληστῶν· τὰ στενὰ καὶ δύσβατα μέρη ὅθεν διέρχονται παρέχουσι πλήρη εὐκαιρίαν πρὸς διάπραξιν λαφυραγωγίας, ὥστε ὁ κρότος τῶν τουφεκιῶν καὶ πιστολιῶν πάντοτε ἀναμίγνυται μὲ τὰς κραυγὰς τοῦ Α α μ π ὺ κ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος τῆς ὁδοιπορίας εἶναι σκηνὴ συγχύσεως καὶ ἀταξίας, ἢν κάλλιον ν' ἀκούῃ τις περιγραφομένην ἢ νὰ ἦναι αὐτόπτης αὐτῆς μάρτυς. Ἀλλὰ

καὶ τοῦτο τελειώνει καὶ τὸ τέρμα πρὸς ὃ οἱ προσκυνῆται διεσθύνονται φαίνεται ἐγγίζον.

Πλὴν τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς Μελαίνης Αἰθου καὶ τῶν συνήθων προσευχῶν καὶ ἱκεσιῶν καὶ τῆς τελέσεως ἐπτάκις τοῦ κύκλου τῆς Καάβα, εἶναι ἀνάγκη ὅπως οἱ προσκυνῆται πῖωσι τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς ἱερᾶς πηγῆς τοῦ Ζέμ. Μεθ' ὅλας τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, οἱ προσκυνῆται συνήθως συστρέφουσι τὸ πρόσωπον μετέχοντες αὐτοῦ, ἀποτέλεσμα τοῦτο δι' ὃ δὲν πρέπει τις ν' ἀπορῇ, ὅταν γινώσκῃ ὅτι γεννᾷ ἀσθενείας καὶ ἔχει γέυσιν ὡς ἔγχυμα ἁλατος ἐν μεγάλῳ ποτηρίῳ θερμοῦ ὕδατος. Μολαταῦτα οἱ φύλακες τῆς πηγῆς πολλὰ ἀπολαμβάνουσι κέρδη. Τὸ ὕδωρ ἀποστέλλεται εἰς μεμακρυσμένας χώρας ἐντὸς μεγάλων πηλίνων λαγίνων, καὶ ὁ εὐσεβὴς μωαμεθανὸς πιστεύει ὅτι τοῦτο καθαρίζει τὴν ὄρασιν, ἐνῶ ὀλίγα τούτου σταγόνες κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου σώζουσι τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Σατανᾶ. Οἱ προσκυνῆται ἐπισκέπτονται ἐπίσης τὸ ὄρος Ἀραφάτ, καίμενον δώδεκα μίλια ἀπὸ τῆς Μέκκας καὶ πιστεύεται παρ' αὐτῶν ὅτι εἶναι τὸ σημεῖον ἔνθα ἡ Εὐὰ ἐστάθη καὶ περὶ τὸ ὁποῖον διήλθεν τὰς ἡμέρας αὐτῆς μετὰ τοῦ Ἀδάμ.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ὁ Ἰούνιος λατινιστὶ *Junius* ἦτο τέταρτος μὴν εἰς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ Ῥωμύλου. Ἡ ἐτοιμολογία τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς τούτου, φαίνεται προερχομένη ἐκ τῆς θεᾶς Ἥρας, ἥτις παρὰ Λατίνους ἐλέγετο *Juno* καὶ ἦτο ἀφιερωμένος εἰς αὐτήν, ἢ ἐκ τοῦ *Juniores* (νέοι), διότι δῆθεν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλεσαν οὕτω αὐτὸν πρὸς τιμὴν τῆς νεότητος, ἢ ἐκ τοῦ Ἰουνίου Βρούτου, ἰδρυτοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας.

Τὸν μῆνα τοῦτον ἐζωγράφουν οἱ παλαιοὶ ὡς νεανίσκον φοροῦντα χλαμύδα πρασινόχρουν, ἔχοντα στέφανον ἐπὶ κεφαλῇ, καλὰθιον ὀπωρῶν κρεμάμενον εἰς τὸν βραχίονα καὶ ἀετὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. Μετὰ τὴν δεξιὰν ἐκράτει τὸ σημεῖον τοῦ Καρκίνου εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβαίνων ὁ ἥλιος τὴν 10—22 κάμνει τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον· τῶνόντι δὲ τῆς σφαίρας αὐτῆς, ἢ ὁποία τότε φαίνεται μὲν στάσιμος, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν ἀρχίζει νὰ ὀπισθοδρομῇ, εἶναι τύπος ἀρμοδιώτατος ὁ τὴν κίνησιν ἀλλόκοτος Καρκίνος.

Τὴν 24 Ἰουνίου ἦτε Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Ἑκκλησία τελοῦσι τὴν μνήμην τῶν γενεθλίων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Τὴν προηγουμένην δὲ τῆς ἑορτῆς νύκτα συνειθίζουσι ν' ἀνάπτωσι πολυπληθεῖς πυρᾶς, ὑπὲρ ἃς εὐθύμως παῖδιά καὶ γέροντες καὶ μητέρες, μετὰ τῶν τέκνων των πηδῶσιν, εἴτε ὀρχοῦνται κύκλῳ, διάφορα ἄσματα ψάλλοντες. Ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη. Τινὲς τῶν ἀρχαιολόγων εὗρον ἐν αὐτῇ ἔχνη τῆς Ῥωμαϊκῆς ἑορτῆς τῶν Παιλιλίων τελευμένων τὴν 21 Ἀπριλίου πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγροτικοῦ θεοῦ ἢ θεᾶς Πάλλης (*Pales*) καθ' ἣν καὶ πυραὶ ἀνήπτοντο καὶ πολλὰ ἐγίνοντο ὅμοια πρὸς τὰ νῦν. Ἐ-